

fokozata stb., addig amannál nem ezek, de csakis maga a hagyatéki tömeg vehető figyelembe, vagyis az, hogy hány külön hagyatéki tömeg fölött lett a hagyatéki tárgyalás megtartva.

Igaz, hogy magyar jogunk szerint nyugvó örökség (haereditas jacens) nincs s az öröklési jog nem a hagyaték birói átadásával, de már az örökható halála pillanatában tekintendő az örökösre átszállottnak;

sőt a telekkönyvi rendtartás 74. §-a szerint az adóst illető örökrészre az átadás megtörténte előtt is bejegyezhető a zálogjog:

de az öröklési jog az átadás megtörténteig még nem hagyatéka az örökösnek, hanem tulajdonképpen csakis igényjogosultság, a melynek tárgya nincs még meghatározva, mi kitűnik a telekkönyvi rendtartás most hivatkozott §-ából is, mely szerint „a zálogjog biztosítása csak azon föntartással engedtetetik meg, hogy a hagyaték tárgyalásánál előforduló igényekre nézve sérelmes ne legyen csak az átadás megtörténte kezdésétől fogva lépjen hatályba“, tehát akkor, amikor az öröklés útján szerzett jog tárgya az érdekeltek közötti megállapodáshoz képest hatóságilag igazoltatik.

A felhozott példában nem lehet szó sem a Kis János és Kis József hagyatékáról s nem lehet joga a kir. közjegyzőnek ezek hagyatéka címén 16 frt tárgyalási díjat szedni a már felhozottakon kívül még azért sem, mert a kir. közjegyző a Kis Péter örökható hagyatékának tárgyalásakor fainak Jánosnak és Józsefnek időközben történt elhalálozása folytán csakis a jogutódlást vagyis azt állapítja meg, hogy Kis Péter hagyatékában Kis János és Kis József jogán kit illet meg az örökösödés s mily arányban, hogy pedig az ily megállapításért, mint a hagyatéki tárgyalással szorosán összetüggő cselekményért a kir. közjegyzőt díj, különösen tárgyalási díj meg nem illeti, e részben egyszerűen rámutatok az 1894. évi 16. t.-cz. 118. §-ára.

Nagy örömmre szolgálna, ha e rövid és igénytelen sorok szintén valamelyik kir. tábla döntését s mindenfelé kiható világosságot eredményeznének!!

Addig pedig óhajtóm, hogy a bíró urak ne fényes tevékenységi adatok mohó gyűjtésén és kitüntetésén, de inkább a törvény-szavak alapos és gondos értelmezésén fáradozzanak, nem feledve, hogy nem a publicum van miérettünk, de megfordítva!

HIRDETÉSEK.

SZENTES VIDOR, makai kir. közjegyző

HELYETTEST KERES.

EUROPA, Budapest.

KÖZJEGYZŐK LAPJA

Szerkeszti SCHILLING RUDOLF, budapesti kir. közjegyző.

KIADJA A MAGYARORSZÁGI KIRÁLYI KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

Előfizetési ár: egész évre 5 frt,
fél évre 3 frt.

Megjelenik
havonként 2-szer

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Váci-körút 19.

TARTALOM: Nyugdíjintézet V. S. R. — Mozgalmas kir. közjegyzői kamarai közgyűlés. *Diréky Agoston*, kir. közjegyző. — Kamara és választmány. *Dr. Weisz Bernát*, bártfai kir. közjegyző. — A hagyaték átadása, ha a köteles rész, hagyományi utóörökös vagy az özvegy jog vitás. Irta: *Dr. Szily Ferencz*, budapesti kir. közjegyző-helyettes. — A kolozsvári kir. közjegyzői kamara Nyugdíjintézetének alapszabályzata.

A nyugdíjintézetéről.

V.

A mult cikkben azt irtam, hogy én a nyugdíjintézetet a kényszerhozzájárulás és a kölcsönösség, az örökre biztosított évi járadék alapján óhajtóm létesíteni.

Kétségtelen, hogy a kényszerhozzájárulás az egyedüli biztos eszköz arra, hogy a nyugdíjintézet létesítését lehetővé tegye és hogy annak fennállását örök időkre biztosítsa.

Ez tehát nem lévén kérdés, térjünk át azonnal arra, a mi csakugyan kérdés, t. i., hogy ezen kényszerhozzájárulás miként volna keresztülvihető?

A kérdés legegyszerűbb és legbiztosabb megoldása az lenne, ha a törvényhozás mondaná ki a hozzájárulás kényszerűségét, azaz, a törvényhozás alkotna törvényt a közjegyzők nyugdíjintézetéről.

Ezt a törvényhozási intézkedést azonban kieszközölni nagyon nehéznek tartom és pedig nem egyébért, mint azért, mert ennek még csak indítványozása is nem tőlük függ.

Ha azonban nem akarjuk a nyugdíjintézet létesítését az idők végtelenségeig elodáztatni, akkor módot kell keresni arra, hogy ezen kényszerhozzájárulás a mostani törvény keretén belül legyen keresztülvihető.

Azt hiszem, hogy erre is van mód, ez pedig abból állana,

hogy maguk a kamarák, mint olyanok, lennének a nyugdíjintézet megalkotói és a kamarák tagjaik számának arányában köteleznék magukat az évi járulékok befizetésére, mely évi járulékokat ők maguk szedhetnék be és pedig tagsági díj alakjában.

Erre tudom, hogy az az ellenvetés, hogy ez esetben a hozzájárulás örök időkre még nincsen biztosítva, mert a kamarák a tagsági díjakat évről-évre szavazzák meg. Elismerem ennek az ellenvetésnek a jogosultságát. De ezzel szemben azt hozom fel, hogy a tagsági díjakat évről-évre a kamarák a szükségesség mértékéhez képest kötelesek vagy kénytelenek megszavazni; ha már létezni fog pedig az a kötelezettség, a melyet a kamarák felvállaltak a nyugdíjhozzájárulási évi díjak fizetésére, akkor a kamarák évről-évre kénytelenek is lesznek ezen már létező szükséglet fedezéséről gondoskodni.

Hogy pedig a kamaráknak ezt a kötelezettségét egyszersmind törvényes szabály is védelmezze, — úgy gondolom — elég lesz az, ha a kamarák az igazságügyminiszter által jóváhagyandó olynemű toldattal egészítik ki ügyrendjüket, a melyben kimondatnék a nyugdíjintézet felállítása.

A kolozsvári kir. közjegyzői kamara — gondolom 1892-ben — ügyrendjét ilyen módon ki is egészítette és ezen kiegészítést az igazságügyminiszter jóvá is hagyta.

A kidolgozott nyugdíjintézeti tervezet csak azért nem léphetett életbe, mert az akkori igazságügyminiszter kijelentette, hogy csak oly tervezet fog jóváhagyatni, a melyben a tagok hozzájárulása azok tetszésére leendő bizva. Ilyen kijelentéssel a kolozsvári kir. közjegyzői kamara lemondott egyidőre arról, hogy tervezetét életbe léptesse, mert hát tervezete — a melyet alább közölni fogok — mindenik tag részvételére volt alapítva.

A kényszerhozzájárulást perhorreskálják a régi közjegyzők és minthogy első sorban minden ember önző, megengedhető joggal is. Hanem idegenkedéseket talán le lehetne győzni azzal, hogy kimondatnék az, miszerint a jelenleg kinevezett közjegyzők hozzájárulása tetszésükre bizatnék és csak az ujonan kinevezetteket köteleznék a hozzájárulási kényszer.

Ki lehetne továbbá mondani, hogy a jelenleg kinevezve levő közjegyzőkre kivételesen szolgálati idejük nem a belépéstől, hanem kineveztetésüktől kezdve számítson a nyugdíj kiszámításánál, ha a meghatározadó tagdíjakat kineveztetésüktől kezdve kamatos kama-

taival együtt, egyszerre, vagy meghatározandó részletekben befizetnék.

Lehetne azt is megengedni, hogy a régi közjegyzők az elmúlt időre befizetendő hozzájárulási díjaikat ne kineveztetésüktől kezdve, hanem általuk tetszés szerint meghatározandó időponttól kezdve fizessék be. Természetesen ezen esetben a nyugdíj kiszámításánál csakis ezen időpontot követő szolgálati évek jöhetnek számításba.

Ezen itt javasolt kedvezmény nem lenne hátrányos az intézetre nézve, mert egyszerre tekintélyes tőke-összeget kaphatna rendelkezése alá, mely azonnal kamatoztatva, csak gyarapítaná az intézet évi jövedelmét. Nem támadná meg az intézet alapjait az esetleges hamarabb bekövetkező nyugdíjfizetés kötelezettsége, mert az ezen kedvezmény alapján beálló tagok száma bizonyára oly tekintélyes lenne, hogy egész összességükben elég erőt képviselnének arra, hogy az esetleg esedékes nyugdíjak magával az általuk befizetett összegekkel fizethetők volnának, úgy, hogyha a nyugdíjintézet évek folyamán az egész e czímen befizetett tőkét és kamatjait is kénytelen lenne az igényjogosultaknak kifizetni, azért még semmi kárt sem szenvedne.

De különben is, a mint egy régi közjegyző nyugdíjba menne, a helyébe ujonan kinevezett közjegyző, a ki már a hozzájárulásra kényszerüleg kötelezve lenne, azonnal fizetné a reá eső hányadot és így időfolytán magától rendbe jönne az egész dolog.

S. R.

Mozgalmas kir. közjegyzői kamarai közgyűlés.

A kassai kir. közjegyzői kamara Szmrecsányi László elnökle alatt f. é. június 25-én az eddigi szokástól eltérőleg székhelyén kívül, Miskolczon tartotta meg közgyűlését, a mult évi kamarai közgyűlés azon megállapodása nyomán, mely szerint jövőre felváltva más és más kir. közjegyzői székhelyen legyen az megtartandó.

Indokul erre azon nézet szolgált, hogy a mennyiben a kamara kötelékébe tartozó közjegyzők s gyakran a kamara székhelyéhez közelebb lakó tagtársak, a közgyűléseken való megjelenésben kellő részvételt nem tanúsítottak, a mennyiben 7—12-nél többen alig jelentek meg, a közgyűlésnek hol ide, hol oda való áthelyeztetése által, a részvétel fokozását elérni vélte, a mi ez alkalommal annyi-

ban sikerült, a mennyiben Miskolczon ez első vándorközgyűlésen máris 19 tag vett részt.

A mult évi közgyűlés egyuttal a fent ismertetett érdeklődés fejlesztése czéljából egy módozat kidolgozásával — véleményes jelentéstétel mellett — megbizta Éder Elek miskolczi tagtársat, ki is egy új ügyrendi tervezetet kidolgozva, azt előzetesen az összes tagtársaknak észrevételeik közlésének kikérésével megküldte, észrevételeit azonban egy-két tagtárson kívül, vele egyike sem közölte. Ezen tervezet napirendre kitűzésének kérdése nézeteltérésre szolgáltatott alkalmat.

A javaslattal, melynek főkörvonalai sz. rint terveztetik egyrészt, hogy a választmány tagjai bizonyos cikluson túl ugyanazon tagok sorából újból megválaszthatók ne legyenek, hanem felváltva az összes közjegyzők sorából választassék, másrészt a tagok a gyűlésekhez vétjegy mellett meghivassanak, az igazolás nélkül kimaradt tagok birsággal sujtassanak, az irodai vizsgálatok ingyenesen az utazási költség (dologi kiadás) megtérítése nélkül eszközöltessenek, a vizsgálatot nem teljesítő tag költségére más tag kiküldessék stb. vélte előadója a czél elérését.

A nézeteltérés a közgyűlésen résztvevő tagokat két pártra osztotta.

Az egyik párt hivatkozva az autonomia jogköre bővítésének szükségére, oly indokolással, hogy a kamara az annak kötelékébe tartozó tagok összességéből áll, kivánta és illetékesnek tartotta a közgyűlést, a javaslat napirendre tűzése és tárgyalására, ezen párt inkább a fiatalabb közjegyzőket hozta egy zászló alá; a másik párt — főleg az idősebbek — ellenben a javaslatnak a napirendről való levételét hangoztatta azon indokolással, hogy az új ügyrendtervezet a törvénynyel összeütközésben áll, s az 1874. XXXV. t. cz. 32. §-a szerint a kamara választmányának illetékességi körét sérti, s e szerint általános tárgyalás alapjául sem fogadható el, mind a mellett azonban értekezletszerű magán megvitatását nem ellenzi, hogy így az alapelvek irányul szolgálhassanak a választmánynak, az eddigi ügyrend netáni módosításának szüksége esetére.

Nevezzük e szerint az egyik pártot reform, a másikat akár conservatív pártnak.

Az eszmecsere főleg a fölött fejlődött ki: „illetékes-e a választmánynon kívül a közgyűlés az eddig fennálló s jóváhagyott ügyrenddel szemben, a javasolt új s amavval ellentétes ügyrendnek tárgyalása s elfogadására a törvény revíziója s megváltoztatása

nélkül s czélszerű-e illetve elérhető-e drasticus módok alkalmazásával a közgyűléseken való, mennél nagyobb számban megjelenések által az érdeklődés ébresztése, a kartársi viszony fejlesztésével a közös érdekek előmozdítása?”

A discussiók befejeztetvén, a reformpárt javaslatának napirendre tűzése fölött szavazást kért; elnök a szavazást elrendelvén, eredménykép kitűnt, hogy tiz tag a napirendre való kitűzés, nyolcz tag pedig a napirendről való levétel mellett szavazván s így a reformpárt két szavazattöbbséggel győzött; a conservatív vagyis kisebbségben maradt párt a határozat ellenében felebbezését jelentette be.

A javaslat tárgyalása elrendeltetvén, de hivatkozással az idő rövidségére szavazat többséggel elhalasztatott avval, hogy véleményes jelentéstétel végett a választmányhoz utasittatik, illetve áttétetik.

A többi napirenden levő kérdések elintézése után elnök a közgyűlést avval oszlatta el, hogy a jövő évben, az intézmény 25. éves fennállásának ünnepi közgyűlésének megtartása a kamara székhelyére tűzetik, mely alkalomra a kamara monographiájának megírásával egyszersmint Dr. Markó Sándor rozsnyói kir. közjegyző kéretett föl.

A bejelentett felebbezésre pedig várni fogjuk a felsőbb eldöntést, mely után esetleg egy rendkívüli közgyűlés megtartása hozatott határozattá.

Ezen érdekes, mozgalmas közgyűlés lefolyását alkalmasnak láttam itt tárgyilagosan, minden commentálás nélkül ekképp ismertetni, kiemelvén különben annak jó oldalát is, mely főleg a banquette alkalmával a kartársi egyetértést, ismeretséget és közérdeklődést fokozta, a hivatalos ellentéteket elsimitotta, s kellemes reminiscenciákat hagyott hátra a megszokott komoly napi foglalkozásunkhoz széjjelrebbenésünk után hazasietők között, látva egyuttal nemcsak Miskolcz városa fejlődését, de tapasztalva egyuttal az ottani kartársak meleg barátságát.

Kelt Alsó-Kubinban, 1899. évi június 30-án.

Divéky Agoston
kir. közjegyző.

Kamara és választmány.

A kassai kir. közjegyzői kamara a mult évben tartott közgyűlése alkalmával eddigi ügyrendjének megváltoztatását elhatározva,

a kamarához tartozó egyik kartársunkat egy új ügyrend kidolgozásával és beterjesztésével bizta meg, mely ügyrend elkészülvén, az a f. é. június 25-én tartott közgyűlés alkalmával benyújtott.

A közgyűlésen megjelent tagoknak egyik része, azon nézetből kiindulva, hogy az ügyrend megállapítása az 1874. XXXV. 28. §-nál fogva a „kamarához” tartozik, a kamara alatt pedig csak a választmány értendő, minélfogva a közgyűlés ezen ügyrend tekintetében tárgyalás illetve ennek megállapítására nem illetékes.

Mellékesen megjegyzem, hogy a közgyűlésen jelen volt kartársak nagyobb része ezen nézetet el nem fogadván, szavazás útján lett eldöntve, hogy az ügyrend megállapítása a közgyűlés hatásköréhez tartozik.

Bármily alárendelt jelentőségű biró kérdésnek is látszik a rövid vonásokban vázolt „kanapéper”, minden tekintetben, de különösen a minimumra reducált autonomisticus jogunk megóvása és fentartása érdekében megérdemli, hogy vele foglalkozzunk, s bár nem ismeretlen előttem, hogy ezen kérdés nem irodalmi „*lis sub iudice*”, de mint „*res iudicata*” oly értelemben lett eldöntve, hogy a „kamara” alatt nem a fegyelmi, felügyeleti jogot és tisztviselői teendőket végző választmány, hanem a kamarához tartozó közjegyzők összessége értendő, legyen szabad ezen — a mint látszik még mindig vitás — kérdésnek megfejtését a hermeneutica igénybevételével megkísérteni.

Tagadhatatlan, hogy a fennidézett törvény 28. §-nak szerencsétlen szerkezeténél fogva, a priori némi alappal látszik birni azon állítás, hogy a kamarát a választmány képezi, ennek azonban mindenekelőtt ellent mond a *ratio legis*, mert lehetetlen feltételezni, hogy a legistator az autonom jogok gyakorlását (a minő per *κατ' ἐξουχίην* az ügyrend megállapítása) nem a közjegyzői kar összességére, hanem a kamarához tartozó közjegyzők mandatáriusaként szereplő „kamara” (helyesebben választmány)-ra bizta volna, lehetetlen feltételezni, hogy a meghatalmazottat, a meghatalmazónál nagyobb jogkör illesse meg.

De ettől eltekintve, vessünk egy pillantást a közjegyzői törvényvel hason időben megalkotott, s congruens célokat követő ügyvédrendtartás 18. §-a, mely ekképp szól:

„Az ügyvédi kamara a területén lakó, s az ügyvédek lajstromába felvett ügyvédekből áll”,

továbbá a 21 §-ra, mely ekképp kezdődik:

A közgyűlés tárgyai a következők:

1. „Az ügyrend megállapítása”.

Az idéztem §§-ok tehát *expressis verbis* decretálják, hogy a kamara a hozzá tartozó tagok összességéből áll, s hogy az ügyrend megállapítása a közgyűlésnek képezi feladatát.

Igaz ugyan, hogy a közjegyzői és ügyvédi ténykedés nem azonos, de tény az, hogy a jogszolgáltatásnak eme két közege, — mint minden államban — ugy nálunk is önkormányzati joggal lett felruházva, s minden további fejtegetés elkerülése céljából, csak azon kérdés feltevésére szoritkozom, mily indító okok birhatták a törvényhozót arra, hogy a közjegyzői kar összességét mintegy kamarai tutela alá helyezze, az ügyrend megállapítását a választmányra bizza, míg az ügyvédi kar összessége nem a „kamara”, hanem közgyűlésileg határozza meg ügyrendjét?

Dr. Weisz Bernát
bártfai kir. közjegyző.

A hagyaték átadása, ha a köteles rész, hagyományi, utóörökösi vagy az özvegy jog vitás.

Irta: Dr. Szily Ferencz, budapesti kir. közjegyző-helyettes.

(Folytatás.)

III. Az utóörökösödési jog vitás volta.

A kérdés helyes megvilágítása szempontjából egy kissé előzetesen foglalkozni kell az utóörökösödés kérdésével az anyagi jog szempontjából is.

Az utóörökösödés leggyakoribb s legközönségesebb formája a kifejezett hitbizományi helyettesítés, midőn örökhagyó akképp rendelkezik, hogy az örökös halála után a vagyon egy harmadik személyre, az utóörökösre szálljon.

Vannak azonban az utóöröklésnek más alakjai is. Ilyenek pl.:

a) ha az örökhagyó megtiltja az örökösnek a reá szállandó örökségről a halálesetére való rendelkezést. Itt a törvényes örökösök az utóörökösök;

b) ha örökhagyó az örökös ellen valamely meghatározott személy javára az elidegenítés és megterhelés tilalmát állítja fel;

c) ha örökhagyó az örökös nevezést bontó feltételhez vagy időhatárhoz köti, mikor ennek bekövetkeztével az örökség a törvényes örökösökre, mint utóörökösökre száll.

Ezek a hallgatóságos utóöröklés, a hallgatóságos hitbizományi helyettesítés esetei.

Ha a *c*) esetben az utóörökös határozottan meg van nevezve, ez már nem hallgatóságos, hanem kifejezett utóörökös-nevezés.

Utóörökösödés továbbá a gyám-helyettesítés (*substitutio pupillaris*), midőn a szülő úgy végrendelezik a kiskorú gyermekére hátrahagyott vagyont tekintetében, hogy ha a gyermek kiskorúságában, vagy oly korban, midőn még végrendelezési képességgel nem bír — halna el, a vagyont egy harmadik személyre szálljon.

Az első örökös és utóörökös közti jogviszony.

Az örökösödési eljárás szempontjából főfontosságú azon viszony, mely az örökös és utóörökös közt fennáll. Ezen viszonyt az örökös már a végrendeletben is meghatározhatja s akkor ez az irányadó. Így gyakori az eset, hogy örökös az utóörökös azon vagyont rendeli ki, a mely megmarad, ebben az esetben az örökösnek a vagyont feletti szabad rendelkezési joga élők közt korlátozva nincsen, csak halálesetre nem rendelkezhetik.

A mennyiben a végrendeletben intézkedés nincsen, az örökös és utóörökös közti jogviszonyra nézve a törvény irányadó.

A kiindulási pontot ezen jogviszony tekintetében az képezi, hogy az örökös az utóöröklési jog által korlátozott tulajdonjogot szerez. Vagyis az örökös megszerzi a neki szánt dolog tulajdonát, de a felett sem élők közt, sem halál esetére szabadon nem rendelkezhetik.

A vita főleg az élők közti szabad rendelkezés korlátozásában merült fel a jogi irók közt. Mekkora legyen ezen korlátozás mértéke? Abban semmi kétség sincs, hogy a korlátozás csak a vagyont állagára terjed s az örökös annak haszonvétele felett teljesen rendelkezhetik.

Az állag tekintetében való korlátozás azonban kell, hogy magában foglalja úgy az elidegenítés, mint a megterhelés tilalmát, az utóbbit azért, mert ellenesetben az elidegenítés tilalma kijátszható volna a vagyonnak túlterhelése által. Ez az elidegenítési és megterhelési tilalom sem lehet azonban feltétlen, hanem csakis oly természetű, hogy az örökös, kit a korlátlan haszonélvezeti jog megillet — ezen jogában csorbát ne szenvedjen. Lényeges itt a különbség ingó és ingatlan dolgok közt; vannak ugyanis dolgok, melyeknek haszonélvezete

éppen azoknak elhasználásában áll, melyek el nem tarthatók, az u. n. elhasználható dolgok; mások, melyeknek rendeltetése a forgalombahozatal, elárusítás vagy feldolgozás (*specificatio*). Ilyenek az étel- s itálművek, gabona és más földtermékek, háziállatok, gazdasági s házi felszerelés, árutár, kereskedelmi s ipari cikkek, ipari nyerstermékek, melyek csakis a feldolgozás által nyerik értéküket stb. Mindezen ingóságok tehát változatlan állapotban fenn nem tarthatók természetben. Ezeket tehát az örökös a szükséghez képest elidegeníteni, feldolgozni jogosítva van s az utóörökösnek több joga nincsen, minthogy az utóörökösödés megnyíltakor ugyanazon minőségű és mennyiségű dolgot vagy pedig az illető dolgoknak készpénzbeli egyenértékét követelje, a mely érték tekintetében a dolgoknak csakis azon időpontbeli értéke vehető alapul, a melylyel a dolgok akkor birtak, midőn az örökség az első örökösre nézve megnyílt. Az utóörökösnek tehát joga van ezen összes ingóságokat összeírni s kivánni, hogy azok a valódi értékben megbecsültesse. Joga van tehát esetleg felülbecsülést is kivánni s a maga részéről is külön szakértőt javaslatba hozni.

Minden más ingóság az utóörökös részére természetben megtartandó s azt az örökös az utóörökös beleegyezése nélkül el nem idegenítheti, ha pedig mégis elidegenítené, köteles az utóörökös kívánságára a nyert vételért bírói letétbe helyezni s az utóörökös e célból az örökös ellen a kereseti jog megilletvén, erre az örökös per útján is kényszerítheti. Az ingóság vevője, mint harmadik személy ellen természetesen az utóörökösnek visszakövetelési joga nincsen, miután az utóörökös javára fennálló tulajdonjogi korlátozás az ingóságokon külsőleg felismerhetővé nem tehető. Azon természetes kopásért s értékcsökkenésért, mely a rendes használat folytán bekövetkezik, az örökös az utóörökösnek nem felelős, nem felelős akkor sem, ha a dolog a használat folytán teljesen tönkrement vagy értéktelenné vált is.

A mit itt mondtunk, az az ingók elidegenítésére vonatkozik. A mi az ingók megterhelését — így különösen azoknak elzálogosítását — illeti, az az első örökösnek feltétlenül tiltva van, tekintet nélkül az ingó dolog minőségére. Itt is azonban áll a szabály, hogy az utóörökösnek a jóhiszemű zálogbirtokos ellen kereseti joga nincsen.

Az ingók közt különös figyelmet érdemelnek az érték-papírok, készpénz s a követelések.

Ha értékpapírok tartoznak a hagyatékhoz, az örökös azokat el nem idegeníthetvén s meg nem terhelhetvén, csak a szelvények beváltásából eredő jövedelmeket, vagy ha az értékpapír takarékbetéti könyv, a kamatokat élvezheti s az utóörökösnek joga van arra, hogy az értékpapírokat kötményeztesse (vinculáltassa), a mennyiben pedig erre az első örökös hajlandó nem volna, követelheti, hogy az értékpapírok birói letétbehelyezés által biztosítsassanak.

Kérdés tárgyát képezheti, hogy az esetben, ha a hagyatékhoz sorsjegy tartozik, mely az első örökös birtoklása alatt nyereménnyel kísérsoltatik, ezen nyeremény kit illet. Ha a nyereményt a sorsjegy polgári gyümölcsének tekintjük, a nyeremény az első örökösöt illeti, miután minden gyümölcs őt illeti s az utóörökös köteles megelégedni a sorsjegynek az utóöröklés megnyíltakor fennálló árfolyam értékével, hogyha azonban — s nézetem szerint ez utóbbi a helyes — a nyereményt a sorsjegyet helyettesítő értéknek tekintjük, akkor az a vagyon állagát növeli s mint ilyen, az utóöröklés megnyíltával az utóörökösöt illeti.

A hagyatékhoz tartozó készpénz elhasználható dolog ugyan, de nem oly értelemben, mint a többi elhasználható dolog s így arra nézve nem is alkalmazhatók az utóöröklés tekintetében azon szabályok, melyeket fentebb az elhasználható dolgoknál említettünk. A készpénz minden vagyontárgyak közt leginkább ki lévén téve az elhasználás és elfogyasztás veszélyének, az utóörökös feltétlenül kívánhatja, hogy az birói letétbehelyezés által biztosítsassék.

A mi már most a követeléseket illeti, az örökös jogositva van, sőt ha a követelés be nem hajtása veszélylyel jár, köteles is a künnlevő követeléseket behajtani, a tőkét felmondani, a felmondást elfogadni, a követelés behajtása végett saját felperessége alatt pert folytatni. Az ilyképpen behajtott tőkét azonban köteles birói letétbe helyezni, sőt az adós, ha tudomással bír az utóöröklési jog fennállásáról, a tőkét az első örökösnek ki nem fizetheti, hanem a fizetést csak birói letétbehelyezés által teljesítheti.

A hagyatéki ingatlanon talált kincs a hagyaték állagát gyarapítván, az utóörökösödés hatálya arra is kiterjed. Hasonlóképpen kiterjed ugyanezen okból az utóöröklés hatálya a hagyatéki vagyon minden növedékére.

Nem terjed azonban ki az utóöröklés hatálya a hagyatéki vagyonnak azon szaporulatára, melyet az első

örökös saját munkásságának, szorgalmának és tevékenységének gyümölcsöként előállítani képes. Pl., ha az örökös a hagyatékban talált nyers ipari terméket feldolgozza (specificatio) az ekképpen előálló értéknövekedés az első örökös korlátlan tulajdona; az utóörökösnek csak a nyers termék egyenértékéhez lévén joga.

Az értéknövekedés azonban, mely üzleti conjuncturák, véletlen körülmények s forgalmi viszonyok következtében a változatlanul fenntartott hagyatéki vagyon vagy egyes vagyontárgyak, pl. ingatlan tekintetében előáll, mely értéknövekedés tehát nem az első örökös tevékenységének eredménye — az utóörökösnek is javára szolgál.

Ha azonban az első örökös a hagyatékhoz tartozó valamely vagyontárgyat — bár jogellenesen is — akár visszteher mellett, akár a nélkül elidegenít, az utóörökösnek csak az elidegenítéskor fennálló készpénzbeli egyenértékhez lévén joga, azon vagyontárgyak, melyeket az elidegenített dologért befolyt vételárból az első örökös szerez, vagy esetleg csere esetén a cserébe vett dolog az első örökös korlátlan tulajdonába mennek át. Vagyis, ha az első örökös a hagyatéki vagyon állagát átváltoztatja, az utóörökös csakis az átváltoztatás idején fennálló készpénzbeli egyenértéket követelheti s az átváltoztatás útján szerzett vagyontárgynak minden növedéke, a vagyontárgyban bármely okból előálló értéknövekedés az első örökös javára esik.

Az elidegenítés és megterhelés veszélyének nagy forgalomképességénél fogva főleg az ingó vagyon van kitéve, egy részt mert annak tulajdonjoga, minden alakítás nélkül egyszerű átadás által megszerezhető, más részt az ingó dolgon az elidegenítés és megterhelés tilalma külsőleg felismerhetővé tehető nem lévén, a jóhiszemű szerző ellen az utóörökösnek kereseti joga nincsen. A rosszhiszeműség bebizonyítása pedig, a jó hiszeműség törvényes vélelmével szemben s annak merőben subjectiv momentumainál fogva rendkívül nagy nehézségekbe ütközik.

Másképp áll a dolog ingatlanoknál, a hol az azokra vonatkozó tulajdonjoga telekkönyvi bejegyzés által szerezhetik meg. Itt a tulajdonjogi korlátozás az utóöröklési jogfeljegyzése által feltüntethető.

(Folytatás köv.)

A kolozsvári kir. közjegyzői kamara Nyugdíjintézetének alapszabályzata

az 1885. XI. t.-cikk alapján.

I. FEJEZET.

1. §.

A kamara kötelékébe tartozó kir. közjegyzők, ha működő közjegyzők megszűnnek lenni és ha ezen szabályzatban előírt feltételek megvannak, továbbá a közjegyzők özvegyei és árvái állandó ellátásra tarthatnak igényt.

INDOKOLÁS.

Ad. 1. §.

A nyugdíj-intézet csak úgy lehet sikeres, ha minden közjegyző tudja, hogy ő és családja az élet esélyeivel szemben állandó ellátással biztosítva van.

Ez pedig lehetséges, ha a hozzájárulás minden közjegyző részéről bizonyos, mert akkor a nyugdíjba lépő tagok helyét a közjegyző utódja, mint fizető tag, elfoglalván, a közjegyzők összesége által fizetendő járulék évi összege soha sem lehet kisebb, de sőt, ha számításba vétetik a közjegyzői létszám növekedése, a közjegyzői helyettesek hozzájárulása, az özvegyek által fizetendő 10%, valamint egyéb — előre nem látható — jövedelmek, akkor az alap, amire ezen tervezet építve van, csak nagyobbodhatik.

Ugyanis, van a kamara területén 24 közjegyző, ezektől 100 frt járulékot véve számításba, tenne az évi, nem apadható jövedelem 2400 frtot.

Már most, 10 éven belül az intézet nyugdíjt. nem adna, és csak ezen jövedelmet véve alapul, lenne az intézet jövedelme 10 év múlva a következő:

1. A belépési illeték 2400 frt.	
Ez 10 év múlva, 5% kamatos kamatjával, félévi tőkésítéssel	3932 frt 71 kr.
2. Évi 2400 frt járulék 5% kamatos kamataival, féléves tőkésítéssel tesz 10 év múlva .	30653 frt 58 kr.
Összesen	34586 frt 29 kr.

Tehát 10 év múlva, mikor az első 400 frtos nyugdíj esedékessé leend, lenne az évi jövedelem:

a) 34586 frt 29 kr. tőke évi 5% kamatja .	1729 frt 31 kr.
b) az évi tagsági járulék	2400 frt — kr.

Összes évi jövedelem 4129 frt 31 kr.

Ez a jövedelem már tíz tagnak adna évi 400 frt nyugdíjt.

Mínt hogy azonban nem lehet az az eset, hogy 24 közjegyző közül 10 évi szolgálat után már tíz menjen nyugdíjba, az évi jövedelemnek csak nagyon csekély része az, ami igénybe vétetni fog.

Ezen feltevés helyes voltát igazolja a múlt tapasztalata, mely szerint 10 évi szolgálat után egy közjegyző sem hagyta el állását olyan, a kinek ezen tervezet alapján nyugdíjra igénye lett volna.

És csak egy volt — Tompa Gyula — a ki 10 évi szolgálat után halván el, neje és családja részére ellátást igényelhetett volna.

Tehát a múltban, 10 év eltelte után, csak 300 frt évi kiadás lett volna a 4129 frt 31 kr bevétellel szemben.

A jövőre nézve azonban, tekintve azt, hogy az első kinevezésektől már csaknem 16 év telt el, nem lehet ezen kedvező eredményt venni számításba, mert már sokkal idősebb közjegyzők vannak és így nyugdíjba vonulásuk valószínűen sűrűbb leend. De másfelől, a jövőre nézve, ez a körülmény azon előnyt rejti magában, hogy az idősebb egyének kevesebb ideig fognak az intézet terhére lenni és gyermekeik nagyobb részben elérték már akkor azon kort, amelyben már többé ellátást nem igényelnek.

Ezen kívül a fennebb vázolt, a nyugdíjintézetre nézve kedvezőtlen esélyt ellensúlyozni hivatva lesz az utóbb, 5. §-ben foglalt intézkedés.

Az intézet vagyoni továbbfejlődését mutatná a következő kép: Kamatozó tőke lenne 34586 frt 29 kr, a melynek évi kamatja tenne 1729 frt 31 krt; az évi járulékkal lenne 4129 frt 31 kr. Ebből évi 800 frtot esetleges nyugdíjra leütve, a fennmaradó jövedelemmel 15 év alatt felszaporodnék a tőke 53,335 frt 44 krra.

Ezután még másik 800 frtot esetleges nyugdíjra ütve le, lenne az évi levonás a jövedelemből 1600 frt. Ezen levonás mellett további 5 év — s így összesen 20 év — alatt felszaporodnék a tőke 72627 frt 25 krra, melynek 5% kamatja tenne 3631 frt 36 krt. Így 20 év múlva lenne az évi jövedelem 6031 frt 36 kr. a mi megfelelné csaknem nyolcz 800 frtos nyugdíjnak.

Ha pedig tekintetbe vétetik az alábbi §. intézkedése, melynél fogva az első ízben kinevezett közjegyzők évi járulékaikat az elmúlt időre is befizethetik, akkor — feltéve, hogy tiz közjegyző igénybe venné ezen intézkedésben foglalt előnyöket — így alakulna az intézet vagyona:

1. Tiz közjegyzőnek 1000 frt belépési illetménye 16 év alatt, félévi tőkésítéssel, 5% kamat mellett tenne	2203 frt 17 krt.
2. 500 frt féléves járulékok 16 éven át, 5% kamattal, fél évi tőkésítéssel	24075 frt 14 krt.
3. 14 ujonan belépő tagnak belépési illetménye	1400 frt — krt.
Összesen 27678 frt 31 kr.	

Azaz 27678 frt 31 kr alapvagyonnal kezdhethé működését az intézet, a kamatok és évi 2400 frtos járulékokkal együtt már négy év múlva 44206 frt 66 krra emelkednék az intézet tőkéje és már ekkor a kamat s évi járulékok jövedelme 4610 frt 33 krt tenne, a mi fedezetül szolgálna csaknem hat 800 frtos nyugdíjigénynek.

2. §.

A kamara kötelékébe tartozó azon kir. közjegyző helyettesek, kik évi járulékaikat pontosan fizetik s ez által az intézet tagjává lesznek, ha működő közjegyző helyettesek, vagy közjegyzők megszűnnek lenni és ha az ezen szabályzatban előirt feltételek megvannak: állandó ellátásra tarthatnak igényt.

Ad 2. §.

Ezen § nem szorul indokolásra, mert amennyiben méltányos az egyesekre, épen ugy erősödésére szolgál magának, a közjegyzői intézménynek és különösen a nyugdíjintézetnek.

3. §.

Sem maga, sem özvegye, vagy árvája részére állandó ellátásra igényt nem tarthat az a közjegyző:

- a) a ki állásáról önként lemond;
- b) a ki állását önkényesen elhagyva, arra felhívás daczára sem tér vissza;
- c) a ki felsőbb engedély nélkül idegen hatalom szolgáltatába lép;
- d) a ki valamely büntetendő cselekvényért hivatal-vesztésre ítéltetett;
- e) a ki állásától büntetés-képen megfosztatott;

f) a ki oly cselekvény elkövetése után, mely hivatalból való elbocsáttatását vontá volna maga után, öngyilkos lesz, megszökik vagy bármely más okból ezen cselekmény miatt ellene a bűnvádi, vagy fegyelmi eljárásnak helye nem lehet, mely esetekben azonban a részeltetésből való kizáratása fegyelmi eljárás megfelelő alkalmazása mellett mondatik ki.

Ad 3 §.

Ezen §. át van véve az 1885. évi XI. törvényczikkéből. (5. §.)

Minthogy ez a tervezet nem egyes közjegyzők egyesületének, mint magán társaságnak, szabályzatát czélozza megalkotni és a létre hozandó nyugdíj-intézet a kamarának, mint olyannak hivatalos szerve, eszköze leend: csak oly intézkedések voltak ezen §-ban felvehetők, a melyek már egy meglevő törvényben foglaltak és így szó szerint is törvényesek.

A különbség a kettőre nézve abban áll, hogy míg a magán társaság, vagy egyeletnél helyes lenne egy oly intézkedés, mely a nyugdíj igényt még büntény esetében is fennállónak határozná meg: addig jelen tervezet ezt nem teheti, és pedig a következő okokból:

A magán egyesületnél minden tagnak szerzett jogai vannak és pedig betétek aránya szerint és így méltányos, hogy azt el ne veszítse: addig a jelen tervezet szerint nem csak az egyes betévként betétei alkotják meg az alapot, a mely a nyugdíjak fedezetére szolgál, hanem maga a kamara alkotná és fizetné az összes mostani és leendő közjegyzők javára a nyugdíj-alapot és az egyes tagok betéteinek arányát túlhaladó összegben lenne a nyugdíj fizetve.

Azaz: míg a magán társaságnak csak az egyesek az alkotó és jogszerzők, addig jelen tervezet szerint három közreműködő faktor jön számításba az alkotásnál, a kamara, az egyes jelenleg működő közjegyzők, mint tagok és az összes jövendőbeli közjegyzők. Épen ugy jogszerzők a jövendőbeli közjegyzők is, mint a jelenlegiek, a kiknek jogait kisebbiteni nem szabad, — eltekintve attól, hogy a közjegyzői intézmény maga olyan, mely természeténél fogva nem tűrheti, de sőt kérlelhetetlenül itéli el tagjainak minden olyan ténykedését, melyek miatt büntetés alá estek, vagy eshettek volna.

Azonban csak a büntetésből lett elmozdítás lehet hátrányos, mert fegyelmi uton elmozditható a munkára képtelen közjegyző, ki az esetben épen jogosult az ellátásra.

4. §.

Az állandó ellátás alapját a beszámítható szolgálati idő tartama képezi.

5. §.

Beszámítható szolgálati idő tartamnak tekinthető az idő-tartam, melyet valaki az ellátási igény megállapításától visszafelé egész az első hivatalos eskü letételének idejéig, ezen kamara területén, mint kir. közjegyző, vagy közjegyzői helyettes szakadatlanul és egyfolytában töltött.

A jelen szabályzat hatályba léptekor már alkalmazottakra nézve beszámítható időnek vétetik azon idő, a melytől kezdve az illető közjegyző, vagy közjegyzői helyettes szabályszerű illetményeit fizetni kezdette.

6. §.

A szolgálati idő folytonosságának számításánál

- a) a szabadságon;
- b) a betegségben;
- c) mint hadköteles, vagy tartalékos tiszt a katonai szolgálatban töltött idő — tekintetbe veendő és a szolgálati idő beszámítandó.

Ad 4. 5. 6. §.

A 4. 5. 6. §§. megfelelnek az 1885. évi XI. t.-cz. illető határozmányainak.

Az 5. §-ban ki van fejezve az, hogy csak azon idő számítható be, melyet az illető közjegyző ezen kamara területén működve töltött el.

Ez az intézkedés az elzárkozni akarás vádját vonhatná maga után, de mind addig, míg a többi kamarák is nyugdíj-intézetet nem alkotnak — és pedig ehez hasonló alapon. — addig ezt az elzárkozást elkerülni nem lehet, mert akkor megtörténhetnék, hogy erején felül vétetnék igénybe a nyugdíj-alap.

Azonban, mihelyt a többi kamarák is alakítanak nyugdíj-intézetet, ezen intézkedés azonnal feleslegessé válik és megváltoztatható leend. Sőt nem akadályozza semmi azt sem, hogy már most kimondassék a viszonyosság azon kamarákkal, melyeknél ez, minket illetőleg kimondatni fog.

(Folytatás köv.)

KÖZJEGYZŐK LAPJA

Szerkeszti SCHILLING RUDOLF, budapesti kir. közjegyző.

KIADJA A MAGYARORSZÁGI KIRÁLYI KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Elfizetési ár: egész évre 5 frt, fél évre 3 frt.	Megjelenik havonként 2-szer	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Váci körút 19.
---	--------------------------------	---

TARTALOM: Codificatio. (Folytatás.) — A hagyaték átadása, ha a köteles rész hagyományi, utóörököségi vagy az özvegyjog vitás. Irta: dr. Szily Ferencz, budapesti kir. közjegyző-helyettes. (Folytatás.) — A telekkönyvi okirati kényszer. Irta: dr. Török István, kir. albiró Hajdu-Nánáson. (Átvéve a „Jog“ 24-ik számából.) — A bajor közjegyzői törvény reformja. — A kolozsvári kir. közjegyzői kamara nyugdíjintézetének alapszabályzata — Illetéki ügyek

Codificatio.

(Folytatás.)

A mult cikkben említettekén kívül előadó ur nem is hoz, fel több érvet a közokirati kényszer ellen; a felhozottak pedig igazán oly gyengék, hogy gyengeségükön felül csak az a bámulatosabb, hogy miképpen használhatók fel érveknek ily fontos kérdésben.

Az egész felhozott érvelés reám azt a benyomást teszi, mint az ügyvédnek az a felebbezése, a mit be kell hogy adjon, akkor, mikor tudja, hogy meggyőződése szerint veszített ügyet védelmez vele.

Hanem azért ezzel a világeért sem képzelem azt, hogy a kényszer ellenzőinek veszített ügye lenne, sőt nagyon félek az ellenkezőtől. Meg vagyok győződve, hogy a kényszer hiveinek van igazsága, de azért diadalukban kevésbé bizom, mint félek vereségüktől. Talán éppen azért, mert igazságuk van!

A miket előadó ur a kényszer mellett felhoz, azok ellen természetesen semmit sem mondhatok, legfeljebb annyit, hogy nagyon szűkre szabta érveléseinek határát és hogy nem hozott fel mindent, a mit a kényszer mellett felhozhatott volna és hogy egyáltalán nem látszik ki érveléseiből az, hogy a kényszer behozatalát kényszerítő szükségnek tartaná.